

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE

Numer 50 (367)

Mierzeszyn, grudzień 2019 r.

ISSN 2082-0089

Rok 10

Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.

**UROCZYŚĆ 80. ROCZNICY MĘCZEŃSKIEJ ŚMIERCI
KS. JANA PAWŁA AELTERMANNNA OBCHODZONA W MIERZESZYNIE
22 listopada 2019 roku**

Kazanie ks. Andrzeja Sowińskiego, proboszcza Parafii św. Bartłomieja w Mierzeszynie wygłoszone w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Mierzeszynie dnia 22 listopada 2019 roku z okazji 80. rocznicy męczeńskiej i bohaterskiej śmierci Ks. Jana Pawła Aeltermanna. Kazanie skierowane do uczniów Szkoły Podstawowej w Mierzeszynie i do parafian.

OSIEMDZIESIĄT LAT!

„Ks. Jan Paweł Aeltermann, także i dziś jest naszym księdzem, nauczycielem i wychowawcą”

Drodzy Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Ks. Jana Pawła Aeltermanna w Mierzeszynie!

Panie Przewodniczący Rady Gminy Trąbki Wielkie [Zbigniew Leszczyński]!

Panie Zastępco Wójta Gminy Trąbki Wielkie [Jan Wiczling]!

Dyrekcjo naszej Szkoły [Bogdan Skiba] wraz z Gronem Pedagogicznym i pozostałymi Pracownikami!

Dyrekcje zaprzyjaźnionych Szkół z terenu naszej Gminy!

Pani Zofio [Szymańska], była Dyrektor Szkoły w Mierzeszynie i inicjatorko nadania Szkole imienia Ks. Jana Pawła Aeltermanna!

Pani Jadwigo Schützmann wraz z mężem Pawłem!

Drodzy Parafianie i Goście!

Bracia i Siostry!

Osiemdziesiąt. To konkretna liczba. Oznacza dużo, czy mało? To jest trudne pytanie. Bo ten liczebnik może być związany z różną rzeczą, sytuacją, wydarzeniem. Osiemdziesiąt lat. To bardzo konkretny czas, który z pewnością możemy nazwać historią, „*czasem historycznym*”. Osiemdziesiąt lat temu był rok 1939. To chyba dla nas bardzo dawno temu, bo z pewnością prawie nikogo z nas tu obecnych nie było na świecie. Rok 1939 kojarzy nam się szczególnie z wybuchem drugiej wojny światowej. Dramat tej wojny znamy z historii, np. z podręczników szkolnych. Ale w jakiś sposób to bardzo przykre wydarzenie poznajemy także przez opowiadania ludzi starszych, poprzez filmy, których nakręcono bardzo, bardzo wiele. Dany reżyser starał się ukazać to, co miało miejsce w tym konkretnym czasie. Wojnę też poznajemy poprzez dobre dzieła literatury.

Druga wojna światowa rozpoczęła się we wrześniu 1939 roku. Ale z pewnością wiemy, że już kilka lat wcześniej Niemcy planowali podjąć się dominacji nad innymi narodami. Snuli plany jak zniszczyć miliony ludzkich

istnień. Snuli plany również jak zniszczyć to, co było dorobkiem i kulturą wielu pokoleń. Jakże okropne plany i pomysły, które później były wcielane w życie!

Moi Drodzy!

Osiemdziesiąt lat temu, w okrutny sposób został zamordowany proboszcz Parafii św. Bartłomieja Apostoła i Patron Szkoły Podstawowej w Mierzeszynie. Wszyscy znamy historię życia tego człowieka, który nazywa się Ks. Jan Paweł Aeltermann. Człowiek związany z pięknym środowiskiem Wyżyny Gdańskiej.

Przypomnę kilka faktów z jego życia. Urodził się 26 czerwca 1876 roku w Gdańsku. A więc, miejsce narodzenia to Gdańsk. Ja również urodziłem się w Gdańsku. I zobaczcie... Z pewnością większość z nas tu obecnych urodziła się w tym pięknym mieście, w Gdańsku. Jego Ojciec miał na imię Franciszek i był mistrzem szewskim (szewc to taki „*lekarz od butów*”). Mama miała na imię Elżbieta (pochodziła z rodziny o nazwisku May). W roku 1898 nasz przyszły proboszcz i patron stał się absolwentem gimnazjum w Gdańsku (absolwent, to ktoś, kto kończy daną szkołę). Po skończeniu tej gdańskiej szkoły wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Z pewnością wielu z nas było w Pelplinie i zwiedzało m.in. piękną katedrę, którą kilkaset lat temu wybudowali zakonnicy, cystersi. A „*seminarium*” to inaczej wyższa szkoła dla przyszłych księży. Przy końcu zimy 1904 roku, dokładnie 13 marca otrzymał święcenia kapłańskie, czyli został księdzem. Pracował w wielu parafiach m.in. w Gdańsku i Starogardzie Gdańskim. Jak wiemy, dawniej na tych terenach żyli Polacy i Niemcy, ludzie różnych religii, i od czasu do czasu dochodziło między nimi do nieporozumień a nawet konfliktów. Dla przykładu. W początkowym okresie swojej działalności ks. Jan Paweł Aeltermann był pomawiany niesłusznie o germanizowanie polskich dzieci. A „*germanizowanie*” to coś takiego (mniej więcej) jak „*robienie z Polaków Niemców*”. Nasz Ksiądz nawet w 1911 roku podał do sądu i wygrał proces z redakcją gazety „*Pielgrzym*”, a w następnym roku z redaktorem „*Gazety Gdańskiej*”. Mówienie, że „*germanizował*” polskie dzieci było po prostu nieprawdą.

Moi Drodzy!

Ważną datą w jego zyciorysie jest dzień 6 września 1912 roku. Tego dnia ks. Jan Paweł Aeltermann przybył do Mierzeszyna i został proboszczem tej katolickiej parafii, która liczyła wówczas ok. 700 wiernych. Obszar tej parafii

na początku XX wieku obejmował kilkadziesiąt wiosek i mniejszych miejscowości (w tym także m.in. tereny obecnej Parafii Przywidz). Musimy pamiętać, że w latach 1920 – 1939 tereny te należały to takiego małego państewka, trochę „dziwnego”, które nazywało się „*Wolne Miasto Gdańsk*”. Nasz proboszcz i patron, na terenach tej parafii prowadził ożywioną działalność społeczną. W swojej pracy i przekonaniach był zdecydowanym przeciwnikiem hitleryzmu. Dla przykładu: 21 maja 1933 roku, na tydzień przed wyborami do sejmiku Wolnego Miasta Gdańska („*Volkstag*”), wydał broszurkę pt. „*Swastyka, czy krzyż Chrystusowy?*” („*Hakenkreuz oder Christenkreuz?*”). Broszurka ta nosiła także podtytuł „*Kazanie przedwyborcze*”. W tym krótkim, ale zwięzłym dziele ks. Aeltermann ostrzegał przed dramatem tzw. „*narodowego socjalizmu*” i wskazywał na jego sprzeczność z zasadami religii chrześcijańskiej.

Kiedy hitlerowcy doszli do władzy Księdza spotykały okropne nieprzyjemności, szykany. Był brutalnie aresztowany przez niemiecką policję. Po czasie, dzięki pomocy Ks. Biskupa Gdańskiego Edwarda O'Rourke został zwolniony. Jednak grupy okrutnych aktywistów hitlerowskich atakowały jego dom (czyli plebanię), obrzucając kamieniami.

Po rozpoczęciu II wojny światowej Wolne Miasto Gdańsk stało się częścią Niemiec (tzw. III Rzeszy). Niebawem ks. Aeltermann został aresztowany. Krótko był więziony w piwnicach naszej szkoły a następnie wywieziony do Nowego Wieca. Tam, 22 listopada [1939 roku] został rozstrzelany wraz z grupą ok. 60

Polaków (w grupie tej było dwóch polskich księży). Nasz Ksiądz do końca wykazał postawę prawdziwego bohatera! Do ostatnich chwil życia udzielał pociechy swoim współwięźniom. Udzielał sakramentu spowiedzi świętej, przez co przygotowywał wszystkich do spotkania z Panem Bogiem. Obecni trzej księża zostali zamordowani jako ostatni z więźniów. Wcześniej zmuszono ich do wykopania „*własnych*” grobów.

Moi Drodzy!

Dziś, 22 listopada 2019 roku. Osiemdziesiąta rocznica tych dramatycznych wydarzeń. Patrzymy raz jeszcze na piękne i bohaterskie życie naszego Proboszcza Parafii i Patrona Szkoły. Jak możemy obliczyć, przeżył 63 lata. Księdzem był 35 lat. Proboszczem w Mierzeszynie 27 lat. W naszych sercach i w sercach przyszłych pokoleń zostanie na zawsze!

Dzisiaj, jak co roku, gromadzimy się na uroczystej Mszy świętej, aby nie tylko wspominać wspaniałego Człowieka, który mieszkał i pracował kiedyś na tych terenach. Chcemy uczyć się od niego jak należy godnie żyć, jak należy być wiernym Panu Bogu.

Ks. Jan Paweł Aeltermann, także i dziś jest naszym księdzem, nauczycielem i wychowawcą. Uczy nas dobroci, pięknego przeżywania każdego dnia z drugim człowiekiem! Skorzystajmy z wzorców jego odważnego, wspaniałego i świętego życia!

ks. ANDRZEJ SOWIŃSKI

Mierzeszyn, 22 listopada 2019 roku

Meschede, den 13. 11. 19

Sehr geehrter Herr Pfarrer Sowiński!

Am 22. November vor 80 Jahren wurde mein Onkel, der Dekan, ermordet. Als er nach dem Krieg von seinem Vertriebsort nach Mierzeszyna überführt wurde, um an „sein“ Kirche begraben zu werden, wurde er neben anderen auch von einem jungen Ministranten, Johannes Beutler, begleitet. Herr Dr. für Johannes Beutler hat später das Leben meines Onkels erforscht - auch in der Familiengeschichte meines Vaters - und das Buch darüber geschrieben, das ich Ihnen mit diesem Päckchen schicke. Ich selber kann zwar nicht an dem Gedenktage teilnehmen, wünsche aber der Kirche - und Schulgemeinschaft, allen Gästen und Ihnen auf diesem Wege für den Gedenktage alles Gute.

Mein Onkel hat sich über alle Grenzen hinweg - staatliche, ethnische oder auch religiöse - für die Menschen eingesetzt, sogar noch im Angesicht seines nahen Todes. Das entsprang seinem tiefen Glauben an einen Gott, der alle Menschen erschaffen hat und deshalb auch alle Menschen liebt. Setze diese Haltung für uns alle ein Vorbild sein!

Viele herzliche Grüße
E. Aeltermann

Sehr geehrter Herr Sowiński, ich habe noch eine Bitte an Sie: Ich würde der Schule auch ein Buch geben. Aber es lohnt sich nicht, ein einzelnes Buch zu schicken. Deshalb bitte ich Sie, das zweite Buch des Päckchens an den Direktor der Schule weiterzugeben. - Vielen Dank!

Meschede, 13.11.2019

Szanowny Księżę Proboszczu Sowiński!

80 lat temu, 22 listopada został zamordowany mój Wujek, dziekan. Kiedy po wojnie został on przeniesiony z miejsca zbrodni do Mierzeszyna, by zostać pochowanym przy swoim kościele, towarzyszył mu w tej drodze między innymi młody ministrant Johannes Beutler. Pan doktor Johannes Beutler zbadał później życie mojego Wujka oraz historię rodziny mojego ojca i napisał o tym książkę, którą przesyłam Księdzu w tej paczce. Ja osobiście nie mogę wziąć udziału w uroczystościach upamiętniających mojego Wujka, ale życzę społeczności kościelnej i szkolnej, wszystkim gościom i Księdzu wszystkiego dobrego.

Mój Wujek wstawiał się zawsze za człowiekiem, ponad granicami państwowymi, etnicznymi, religijnymi, nawet w obliczu swojej bliskiej śmierci. To wywodziło się z głębokiej wiary w Boga, który stworzył wszystkich ludzi, i który wszystkich ludzi kocha. Niech ta postawa będzie wzorem dla nas wszystkich.

Serdeczne pozdrowienia
E. Aeltermann

Szanowny Księżę Proboszczu Sowiński, zwracam się z prośbą do Księdza: chciałabym przekazać książkę również dla szkoły. Nie opłaca się jednak przysłać jednej książki osobno, dlatego proszę Księdza o przekazanie drugiej książki Dyrektorowi i szkole - bardzo dziękuję!

MIERZESZYN PAMIĘTA O SWOIM PROBOSZCZU

Piątek, 22 listopada 2019 roku. Mierzeszyn. Dzień jak każdy inny? Chyba nie. Bo to wielkie wspomnienie bohaterskiego kapłana diecezji gdańskiej, proboszcza Parafii Mierzeszyn – Przywidz. Zresztą co roku Parafia św. Bartłomieja Apostoła wspomina tragiczne wydarzenia związane z męczeństwem Ks. Jana Pawła Aeltermanna. Tegoroczne uroczystości rozpoczęły się uroczystą Mszą świętą sprawowaną w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa sprawowaną przez ks. proboszcza Andrzeja Sowińskiego. Kościół był wypełniony przede wszystkim przez uczniów Szkoły Podstawowej im. Ks. Jana Pawła Aeltermanna w Mierzeszynie. Wśród wiernych byli oczywiście nauczyciele, wychowawcy, rodzice, zaproszeni goście i parafianie z Mierzeszyna i okolicznych wiosek. W liturgię mszalną zaangażowali się uczniowie mierzeszyńskiej szkoły. Piękny sztandar szkoły przypominał wszystkim o czcigodnym Patronie tej placówki oświatowej. Po Mszy świętej nastąpiło kulturalne i zgrane przejście uczestników do grobu Księdza i Patrona. Krótka modlitwa. Kwiaty i znicze, a przede wszystkim głęboka zaduma nad życiem wspaniałego Człowieka. A potem... już dalsza część jubileuszowej uroczystości – tym razem w szkole. Oczywiście, po przywitaniu przez dyrektora szkoły pana mgr inż. Bogdana Skibę, prym wiedli uczniowie, którzy przy wsparciu swoich nauczycieli przygotowali piękny program słowno – muzyczny o Patronie Szkoły. Pod koniec akademii szkolnej głos zabrał raz jeszcze Pan Dyrektor.

Swoistą pamiątką było wydanie pięknej książeczki o Ks. Janie Pawle Aeltermannie pt. „*Janek na drodze do świętości*” skierowanej do najmłodszych uczniów. To wspólne dzieło mierzeszyńskich nauczycieli: Ewy Kuliczkowskiej – Gosk, Joanny Dargacz, Doroty Niewiadomskiej, Ewy Cerkowniak, Bogdana Skiby oraz Krzysztofa Rek. Należy podkreślić, że książeczka oprócz polskiej wersji językowej posiada jednocześnie wersję niemiecką oraz angielską. Tu należy podać odpowiednie jej tytuły językowe: „*Hannes auf dem Weg zur Heiligkeit*” i „*Little Johnny – On the road to holiness*”. Wielkie gratulacje za wydanie tej pozycji! Dobry gospodarz szkoły, pan Bogdan Skiba, na zakończenie uroczystości jubileuszowych zaprosił na smaczny obiad swoich nauczycieli, pracowników i zaproszonych gości. Do proboszcza parafii list skierowała przedstawicielka rodziny Ks. Jana Pawła Aeltermanna, pani Eva – Maria Aeltermann z Meschede. Dziękuję tu pani Dorocie Niewiadomskiej za trud tłumaczenia tego listu.

Osiemdziesiąta rocznica bohaterskiej i męczeńskiej śmierci Ks. Jana Pawła Aeltermanna dobiegła końca. Choć modlitwa nadal trwa! Przy grobie pozostały piękne kwiaty i palące się znicze. W naszych sercach duma z kolejnego spotkania ze wspaniałym człowiekiem: Ks. Janem Pawłem Aeltermannem. Dziękujemy Ci, Księżo Proboszczu i Patronie, że jesteś z nami!

Wielkie gratulacje dla Dyrekcji Szkoły, Nauczycieli, Uczniów, dla Wszystkich, którzy stworzyli piękną atmosferę tego pamiętnego dnia!

ks. ANDRZEJ SOWIŃSKI

Andenken
an das
erste hl. Messopfer
des Priesters
Johannes Aeltermann
in der Kapelle
des St. Marienkrankenhauses
zu **Danzig**
am 15. März 1904.

Der Herr ist mein Hirte, mir
wird nichts mangeln. Ps. 22.

Andenken
an das
silberne Priesterjubiläum
des Pfarrers
Johannes Aeltermann
in Meisterswalde, Kr. Danziger Höhe
am 13. März 1929.

1904 — 1929

Tuchel, Waldau, Jehlencz, Nieżywiens,
Grutschno, Sullenschin, Pr. Stargard, Pr. Fried-
land, Lauenburg, Bernsdorf, Meisterswalde.

Johannes E. Beutler

Johannes Aeltermann

Sein Leben für den katholischen Glauben 1876–1939
Ein Glaubenszeuge, der zwei Völker verbindet

Privatdruck Köln

**Pani Eva - Maria Aeltermann
oraz pani Jadwiga Schützmann**

**KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI**

POLISH BISHOPS'
CONFERENCE
—
CONFERENTIA
EPISCOPORUM
POLONIAE

Bp Artur G. Miziński
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, dnia 26 listopada 2019 r.

SEP – D/12.5.1.1.3-3

Czcigodny Księżu Proboszczu,

proszę o przyjęcie serdecznych podziękowań za Kalendarz na Rok Pański 2020 z życzliwym listem przewodnim z dnia 15 listopada 2019 roku. Znaki pamięci oraz modlitewną pamięć bardzo sobie cenię. Stąd ze wzajemnością proszę – dla Czcigodnego Księdza Proboszcza i dla wspólnoty parafialnej św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie – o Boże błogosławieństwo i skuteczne wstawiennictwo świętego Patrona, zwłaszcza na każdy dzień bliskiego, nowego roku.

W okresie Adwentu życzę owocnych spotkań z Jezusem i Maryją, zwłaszcza w liturgii i bliźnich.

Z wyrazami szacunku i serdecznymi pozdrowieniami w Chrystusie Panu

Artur G. Miziński
Bp Artur G. Miziński
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski

Czcigodny
Ksiądz Andrzej SOWIŃSKI
Proboszcz Parafii pw. św. Bartłomieja Apostoła
ul. Wolności 17
83-041 MIERZESZYN

Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. S. Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa

tel.: +48 22 530 48 00
tel.: +48 22 530 48 98
fax: +48 22 838 09 67

e-mail: biuro@episkopat.pl
www.episkopat.pl

STRONA INTERNETOWA NASZEJ PARAFII: www.parafia.i3k.pl

**NUMER KONTA PARAFIALNEGO Parafia św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie
PL3483350003030324372000001 Kod BIC/SWIFT: GBWCPLPP
Bank Spółdzielczy w Pruszczu Gdańskim Oddział Trąbki Wielkie**

**U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE – Gazeta Parafii św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie.
Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.
Redaktor naczelny: ks. Andrzej Sowiński, zastępca red. naczelnego: Irena Krzezińska, red. techniczny: Franciszek Sowiński.
Wydawca: Parafia św. Bartłomieja Apostoła, ul. Wolności 17, 83-041 MIERZESZYN, tel. (0048) 58 682 81 78,
e-mail: mierzeszyn@diecezja.gda.pl Cena: dobrowolna ofiara, liczymy także na sponsorów gazety.**